

פרוטוקול מס. 84

מישיבת ועדת העבודה

יום ב', כ"ו בחשוון, חשל"ה - 11 בנובמבר, 1974; שעה 10.00

נ כ ח ו

חברי הוועדה: היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו

א. אבטבי
ה. זיידל
ח. שמעוני

מוזמנים:

מר אבולעפיה
גב' הקר
מר פסח
מר ד. מרינוב

משרד האוצר

מר ר. רוטר
מר מ. לויק
גב' י. בארי

המוסד לביטוח לאומי

מזכיר הוועדה: י. שומרון

ר ש מ ה: א. דגני

סדר-היום:

חוק נכי המלחמה בנאצים
(תיקון מס. 7) תשל"ד-1974;

תקנות הביטוח הלאומי
(הכשרה מקצועית ודמי-מחיה לאלמנות
וליתומים) (תיקון) חשל"ה-1974.

חוק נכי המלחמה בנאצים (תיקון מס. 7) תשל"ד-1974

היו"ר ד"ר ש. ארבל-אלמוזלינו: אני פותחת את הישיבה.

הסעיף הראשון בסדר-היום הוא: המשך הדיון בחוק נכי המלחמה בנאצים (תיקון מס. 7). הדיון בחוק החל בישיבה קודמת ונותרו מספר ענינים לבירור. אני מקווה שלאנשי האוצר יש תשובות לכך, כך שנכלל לסיים את הדיון בחוק בישיבה זו.

את סעיף 3(2) השארנו פתוח. הוא הדין לגבי סעיף 4 כי התעוררו מספר שאלות באשר להגדרה עליה מסתמכים כאשר באים לתת פירוש לסעיפים הנזכרים שם. נקודה נוספת הייתה בקשר לאלמנה של נכה, מה גורלה כאשר נפטר בעלה, האם היא מקבלת קיצבה מהביטוח הלאומי. כך התעוררה שאלה בקשר לשני הילדים הראשונים. אני מבקשת לקבל תשובות לשאלות אלה ואחר-כך ניגש לסיכום.

מר אבולעפיה: לקחנו על עצמנו לברר שלושה נושאים: האחד, גובה התשלום עבור ילדי הנכה. אנו משלמים 10 לירות עבור שני הילדים הראשונים בעוד שהביטוח הלאומי משלם 50 לירות. השני, בעיית מחצית ההכנסה של האשה כאשר מדובר בנכה נצרך; והשלישי, הארכת-מועדי התשלום לשאירים אחרי מות הנכה מ-12 חודש. ל-36 חודש.

אשר לתשלום לילדי הנכה - גם אנו וגם משרד הבטחון, המופקד על חוק נכי צה"ל, מפרשים את הסעיף באופן זהה. גם אנו וגם משרד הבטחון משלמים 10 לירות עבור ילד לשני הילדים הראשונים. משהועבר הענין לביטוח הלאומי, נשאלה השאלה: האם אין מקום להוריד את התשלום הזה? למעשה המוסד לביטוח לאומי משלם לשכירים 50 לירות עבור כל ילד. מאחר ואין מורידים בקודש, הסכמנו להמשיך לשלם את הסכום של 10 לירות. ביררנו אין נוהג משרד הבטחון והתברר שהוא נוהג כמונו. מאחר וזהו ענין של פרשנות, האם אנו נוהגים לפי החוק או לא, אנו מציעים שוועדת העבודה תפנה לשני המשרדים, משרד האוצר ומשרד הבטחון, שכל אחד מהם יכין תזכיר ויפנה את השאלה ליועץ המשפטי לממשלה כדי שיאמר לנו כיצד עלינו לנהוג. היועץ המשפטי הוא יפסוק כיצד לנהוג בענין זה. לא ביקשנו לשנות את הסעיף. זה ענין של פרשנות האם אנו נוהגים כחוק או לא. לכך זוהי הצעתנו לגבי סעיף זה.

לענין חישוב מחצית ההכנסה של האשה - יש לציין שיש בחוק שלושה סעיפים המחלקים את הנכים לנכים מחוסרי פרנסה, נכים נזקקים ונכים נצרכים. כאשר מדובר במחוסרי פרנסה או נזקקים, אין מתחשבים בהכנסה של האשה בעת חישוב התגמולים. כאשר מדובר בנכים נצרכים - אנו מורידים את מלוא ההכנסה של האשה. אנו מציעים להביא בחשבון את מחצית ההכנסה של האשה. גם משרד הבטחון נוהג כך. כידוע לכם, חוק נכי המלחמה בנאצים מושתת על חוק נכי צה"ל, ולכן יש תיאום בין שני המשרדים בכל הנוגע לביצוע החוקים.

אמנם הועלתה הצעה שנוותר על חישוב ההכנסה של האשה ולא נביא בחשבון אפילו את מחציתה. כאן אנו נקלעים למצב לא נוח, כי ברגע שנסכים לוותר הזה למעשה כבר לא תהיה זהות בין שני החוקים. גם ארגון הנכים, שפנה בתזכיר ליו"ר הוועדה, סבור שיש להוריד את מחצית ההכנסה של האשה משתי סיבות - כדי לא לעודד נכים ליהפך לנצרכים; שנית, הם רוצים שיתייחסו אליהם כמו אל נכי משרד הבטחון, הם אינם רוצים להיות שונים. ענין זה מסור להחלטתכם.

אשר להארכת המועד לתשלום לשאירים מ-12 חודש ל-36 חודש - מתברר שהשאירים של הנכים מקבלים קיצבת שאירים מהמוסד לביטוח לאומי. שוב, אנו נוהגים כפי שנוהג משרד הבטחון שגם הוא האריך את התשלום לבן-הזוג ל-36 חודש. אנו מבקשים לנהוג כפי שנקבע בחוק נכי צה"ל.

אשר לאלמנה של נכה שלא נפטר עקב נכות שהוכרה על-ידי משרד הבטחון - אנו נוהגים כפי שנוהג משרד הבטחון. אם נכה צה"ל נפטר עקב נכותו, המשפחה מקבלת תגמולים לפי חוק אחר, חוק משפחות החיילים שנספו במערכה.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו: כאן זה לא משנה אם הוא נפטר עקב נכותו או לא.

אשר לשני הילדים הראשונים של הנכה - אינני באה להציע תיקון בחוק. לא יתכן שכל השכירים במדינה יקבלו עבור שני הילדים הראשונים סכום של 50 לירות לילד, ואילו הנכים יקבלו 10 לירות לילד. אני מציעה שנפנה בנדון לשני המשרדים, משרדי האוצר והבטחון. קשה לי להאמין שהנכים משלימים עם העובדה שהם מקבלים 10 לירות לילד. נפנה למשרדים אלה ונבקש הבהרה מה בדעתם לעשות כדי לשנות את המצב הקיים.

אשר לאלמנות - מתברר כי עם פטירתו של הנכה, ולא חשוב אם כתוצאה מהנכות או לא, מקבלת האלמנה קיצבת שאירים מהביטוח הלאומי. אם העניין מכוסה, אני מסירה את הסוגיה מסדר-היום. פשוט רציתי להבטיח שהיא לא תישאר קרחת מפה ומשם.

אשר לסוגיה העיקרית - האבחנה בין מחוסר פרנסה ונזקק לבין המושג החדש של "נצרך" והפרשנות השונה, שאלנו: איך אפשר לעשות אבחנה כזו וביקשנו לברר את הסוגיה. בשיחה שהיתה לי עם מר אבולעפיה הוא הסכים שהם לא נהגו כשורה והסיכום היה שתובא הצעה אשר תחקן את העוול על-ידי השוואת המעמד של "נצרך" לזה של "מחוסר פרנסה" או "נזקק". זאת אומרת, שגם לגבי נכה נצרך לא תובא בחשבון ההכנסה של האשה כאשר יחשבו את התגמולים. אני מתפלאת שהעניין הוצג בפנינו בצורה אחרת.

חוק נכי צה"ל בנוי בצורה אחרת. אינני יודעת אם תהיו מוכנים לאמץ את התיקונים והשיפורים שעומדים להכניס בחוק נכי צה"ל ובחוק משפחות החיילים שנספו במערכה. אנו מבקשים לא לעשות את האבחנה בין נכה מחוסר פרנסה או נזקק לבין נכה נצרך. אני מציעה לא לאשר את הסעיף בנוסחו המוצע אלא למחוק אותו.

ה. זיידל: רצוני לפנות לאנשי האוצר ולבקש להפריד את כל הנושא של חוק נכי המלחמה בנאצים מחוק נכי צה"ל. כאן מדובר במה שקרה לפני למעלה משלושים שנה, שאיננו חוזר.

מר אבולעפיה: 50-60 עולים לחודש מברית-המועצות הם נכי המלחמה בנאצים והם נהנים מהחוק.

ה. זיידל: כמה ילדים עד גיל 18 יש לנכי המלחמה בנאצים? כל העניין איננו משמעותי. הייתי רוצה שנדון בסוגיות האלה בנפרד וללא קשר עם חוק נכי צה"ל. נכי צה"ל לא יתבעו לאמץ את הוראות חוק זה. הגענו למסקנה שאפשר לנתק חוק זה מחוקים אחרים.

מר אבולעפיה: בל נשכח שהורי הילדים האלה עובדים כשכירים והם מקבלים 50 לירות מהביטוח הלאומי עבור ילדיהם. זוהי תוספת לסכום של 50 לירות. אתם מציעים ששכיר שאיננו נכה יקבל עבור ילדו 50 לירות, ואילו הנכה יקבל 100 לירות?

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו: לא מדובר על שכירים, אלא על אלה שאין להם.

מר אבולעפיה: את התגמולים מקבלים כולם, בין אם הם עובדים או לא עובדים.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו: אני שואלת על אלה שאינם עובדים.

מר אבנלעפיה: אם היועץ המשפטי יקבע שאיננו נוהגים לפי החוק, נתקן זאת. נשלם לפי מה שיקבע היועץ המשפטי. אני מבקש להבהיר ש-95% מהנכים הם עובדים ומקבלים 50 לירות לילד מהביטוח הלאומי או ממקום העבודה. למעשה זוהי תוספת של 50 לירות עבור כל ילד.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו: איננו באים לדרוש שהנכה יקבל פעמיים 50 לירות עבור אותו ילד.

מר אבנלעפיה: כל מקבלי התגמולים מקבלים 10 לירות לילד, בין אם הם עובדים או לא.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו: מי שאיננו עובד מקבל 10 לירות - ועל כך מדובר.

גב' הקר: גובה התגמולים נקבע לפי אחוזי הנכות ולפי המשכורת המשלמת לעובד מדינה בדרגה מסוימת. השאלה הייתה - האם בחישוב המשכורת צריך לכלול את קיצבת ילדי עובדים? אם התשובה היא חיובית, זה יחול על כלל התגמולים. מה שאתם מציעים עכשיו זה לא עניין של פרשנות. בישיבה בתל-אביב נשאלה השאלה: מהי המשכורת המשלמת. ונאמר האם לא יהיה זה נכון להביא בחשבון את קיצבת ילדי עובדים. השאלה עכשיו היא - האם אין מקום לתקן את החוק לגבי נצרכים או מחוסרי פרנסה. זה עניין אחר והוא מחייב לנסח את הפניה בצורה שונה. אם הבעל איננו עובד והאשה עובדת, היא זכאית לקבל את קיצבת ילדי העובדים. זאת אומרת שאתם מציעים לשלם את הסכום של 50 לירות לילד לזוג ששניהם אינם עובדים.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו: לא היתה כוונה לתת פעמיים; הכוונה היתה שאותו נכה שאיננו מקבל קיצבת ילדי עובדים מהביטוח הלאומי, יקבל סכום של 50 לירות.

מר אבנלעפיה: לכך אנו מוכנים ללכת.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו: אם הדבר מחייב להכניס תיקון נוסף בחוק, אנו מוכנים לתת לכם שהות לכך.

גב' הקר: צריך לדאוג לחיאום עם הארגון של הנכים.

מ. לויז: אתם יכולים לכחוב שהסכום מגיע לכולם, ולגבי אלה המקבלים מהמוסד לביטוח לאומי ייעשה קיזוז.

גב' הקר: במקרה כזה נצטרך לבקש מכל נכה להביא אישור אם הוא מקבל קיצבת ילדי עובדים מהביטוח הלאומי או לא.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו: אינני מציעה לחכות לתיקון הבא. מוטב להכניס את התיקון המוצע בתיקון מס. 7. העניין מוסכם על כולם. אני מציעה שתוך שבוע תכינו נוסח שנשלב אותו בתיקון מס. 7, ברוח הדברים שנאמרו בוועדה.

את סעיף 3(2) אנו מציעים למחוק. עבורנו זה עניין עקרוני.

מר אבנלעפיה: מחוסר פרנסה מקבל 800 לירות, ובמקרה זה אין הצעה לנכות את הכנסת האשה. ברגע שנצטרך יקבל 1800 לירות, נראה לנו שיש מקום להביא בחשבון את מחצית הכנסת האשה. כאן כבר אין שיקול סוציאלי. יש לנו רשימה של נשים שעובדות ומשתכרות 1000-1500 לירות.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו: אין לעשות במקרה זה השוואה טוטלית עם חוק הנכים. בשיחה שקיימנו לפני הישיבה הבנתי שהענין מוסכם. עכשיו אתה מעורר זאת מחדש.

ה. זיידל: אתה רשאי לקבוע תקרה לגבי שני המקורות.

מר אבולעפיה: מענין שאפילו הנכים לא דרשו זאת.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו: זהו ענין עקרוני שאין לסטות ממנו. ולכך אנו חייבים למחוק את סעיף 3(2).

הוחלט: סעיף 3(2) - יימחק.

נציגי האוצר יביאו לאישור הוועדה נוסח של סעיף בענין התשלום עבור ילדים שאינם מקבלים מהביטוח הלאומי קיצבת ילדי עובדים. סעיף זה ייכלל בתיקון מס. 7.

תקנות הביטוח הלאומי (הכשרה מקצועית ודמי מחיה לאלמנות וליתומים) (תיקון), תשל"ה-1974.

מר מ. לוי: בתקנות אלה אנו מציעים להרחיב את מסגרת הזכאות של אלמנות בעיקר.

אנו מציעים להחליף את תקנה 6. אקרא את הנוסח הקיים של התקנה ואחר-כך את הנוסח החדש. בתקנה הקיימת היו שני חנאים מגבילים: מצבה המשפחתי של האלמנה והכנסתה. בתקנה המוצעת נמחקו שני הסייגים האלה. זוהי הנקודה העיקרית. מדובר כאן על "דמי המחיה החדשים" ובהתאם לכך נאמר ש"שיעור דמי המחיה ליום הוא החלק השלושים של דמי המחיה החדשים", וזאת כדי שהשיעור יהיה אחיד.

בפיסקה (ג) נאמר שהוראות סעיף 11(ג) לחוק יחולו - בשינויים המחוייבים - גם לגבי העלאת דמי המחיר. המושג של סעיף 11(ג) הוא קבוע. אנו משתדלים לשלב אותו בכל מערכת הגימלאות, כי הוא מקנה לה אופי דינמי. בהקשר זה כדאי לעבור לתוספת.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו: אחר-כך נבקש מכם לתת לנו נתונים כמה אלמנות קיבלו הכשרה מקצועית מאז אושרו התקנות בדבר מתן הכשרה מקצועית ודמי מחיה, איזה סוגי הכשרה ניתנו להן. הוא הדין לגבי יתומים.

מר מ. לוי: מוצע שדמי המחיה יהיו צמודים לשכר הממוצע במשק. דמי המחיה לאלמנה עם יתום אחד יהיו בשיעור של 25% מהשכר הממוצע, ושל אלמנה עם שני יתומים או יותר - 31% מהשכר הממוצע. קבענו שתי קטגוריות כדי לפשט את ההליכים.

מר ר. רוטר: לפי חוק הביטוח הלאומי השכר הממוצע כיום הוא 1280 בתוספת 12%, זאת אומרת כ-1400 לירות.

ה. זיידל: האם ההחלטה על עיקור תוספת היוקר תחול גם על השכר הממוצע במקרה זה?

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו: ההחלטה על עיקור חלק מתוספת היוקר יכולה לחול על חלק מהשכירים, בעוד שלאחרים ישלמו את מלוא תוספת היוקר.

היו"ר ש. יארבלי-אלמוזלינו:

לפי הטבלה הקודמת, הסכומים לדמי מחיה לאלמנה הלכו וגדלו עם גידול מספר הילדים. אלמנה עם 5 ילדים קיבלה יותר מאשר אלמנה עם 3 ילדים. היום אתם מציעים שחי קטגוריות. מהם הסכומים היום, אם אין מביאים בחשבון את תוספת היוקר הצפויה בינואר?

מר רוטר: אלמנה עם ילד אחד תקבל 350 לירות, ואלמנה עם שני ילדים ויותר - 435 לירות.

היו"ר ש. יארבלי-אלמוזלינו: בדצמבר 1971 הסכום של 200 לירות שקיבלה אלמנה עם ילד אחד היווה 31% מהשכר הממוצע. מדוע צריך להוריד את השיעור ל-25%? נעמיד את הסכומים על אותו בסיס כפי שנקבע בשעתו.

מר ר. רוטר: את הסכומים האלה קבענו בלירות. מאז עברו כמה שנים והסכומים השתחקו. בבואנו לעדכן אותם עמדו לנגד עינינו כמה שינויים שחלו במשך שלוש השנים האחרונות. הסכומים בהם מדובר אלה תשלומים הבאים בנוסף לקיצבאות שאירים או תלויים. לגבי אלמנה חלו בשנים האחרונות כמה שינויים ושיפורים. הגדלנו באופן משמעותי את קצבת השאירים. ב-1971 הייתה קצבת שאירים בשיעור של 11%-12% והגדלנו אותה לפני כשנה וחצי ל-15% פלוס תוספות המתאימות לשינויים. דאגנו להצמדה שוטפת של הקיצבה לשינויים בשכר הממוצע ולשינויים בתוספת-היוקר. הגדלנו בצורה משמעותית את הקיצבה הרגילה שהיא מקבלת גם אלמלא הייתה בהכשרה מקצועית. בנוסף לכך, אלמנות של נפגעי עבודה, שקצבת התלויים שלהן היא נמוכה יחסית, לא היו זכאיות להטבה סוציאלית. הוספנו אותן לחוג הזכאים להטבה סוציאלית.

נעשו כמה צעדים לשיפור ההכנסה של האלמנות. ובבואנו לקבוע את הרמה היחסית של דמי המחיה המצטרפים לקצבה הרגילה הבאנו זאת בחשבון. לכן האחוזים הם נמוכים מאלה שהיו בשנת 1971, כאשר נקבעו התקנות.

ה. זינדל: האם תסכימו להגדיל את השיעורים ל-31% לאלמנה עם יתום אחד ול-35% לאלמנה עם

שתי יתומים ויותר?

היו"ר ש. יארבלי-אלמוזלינו: אנו דנים על שכבות שאין להוריד את רמת-החיים שלהן.

מר ר. רוטר: בקצבת שאירים הסרנו את ההגבלה של תוספת תלויים עבור הילד החמישי והששי, בנוסף לקיצבאות ממ"י. אלה חיזקו את התשתית הכלכלית של משפחות אלה לפני שבאים לסוגיה של דמי מחיה בתקופה של הכשרה מקצועית. איננו עוסקים בבעיה של הבטחת רמת-חיים לזמן ארוך למשפחות חלשות. העזרה העיקרית מתבטאת במתן ההכשרה המקצועית. נעשה מאמץ ללכת לקראת אלמנה שאין לה מקצוע, או שהמקצוע שלה איננו מבוקש, כדי שתוכל לצאת לשוק העבודה. נעשה מאמץ להקנות לה הכשרה מקצועית במשך חדשים עד שנה כדי להגדיל את הכנסתה בדרך של עבודה, בנוסף לקיצבאות הרגילים. אנו רוצים להעמיד לרשות האשה אמצעים מתאימים כדי לתת לה תמריץ לצאת להכשרה מקצועית וגם לכסות את הוצאות שיש לה על הילדים בעת ההכשרה.

היו"ר ש. יארבלי-אלמוזלינו: הסכום איננו מספיק למעון.

מר ר. רוטר: לפי הסידורים ברוב המעונות האלמנות זוכות להקלה מסוימת. אינני בא להגיד שמצב האלמנות האלה הוא בכי טוב; אבל דומני שסכומים של 350-450 לירות מספיקים בדרך-כלל את הסידור עבור הילד וגם מפצים את המשפחה על הוצאות מיוחדות הקשורות בסידורים הכרחיים בבית לצורך תקופת ההכשרה. הם לא באים להעלות את הרמה של המשפחה. לכך יש כלים אחרים.

מדובר במספרים קטנים. אחוז ניכר מאלמנות אלה, המחאלמנות בגיל צעיר, יש להן מקצוע. שם הכשרה מקצועית איננה נדרשת. מדובר יותר בדור הביניים, באותן אלמנות שאולי לא עבדו אף פעם, או עבדו קצת, והם נזקקות לשירות הזה. באפריל היו בשלבים שונים של טיפול קבוצה של כ-20 אלמנות. במחזור שנתי המספר הוא יותר גדול. מתוך 2000 אלמנות כ-50 היו בשלבים של עיבוד תכניות שיקום. עוד קבוצה היתה בטיפול של הכנה לקראת שיקום כדי ליצור את המוטיבציה לצאת מהבית. כ-60 נשים היו במסגרת של הכשרה מקצועית.

גב' י. בארי: האם זה טוב שהן יוצאות לעבודה או לא - על כך יש דעות שונות של פסיכולוגית וסוציאולוגים. כמשפחה חד-הורית - התמריץ הכספי איננו השיקול היחידי.

מר ר. רוטר: הבעיות שלנו בהנעת נשים לצאת לעבודה נעוצות בהרגלים של גישה לעבודה, בבעיות חרבות, בבעיות משפחתיות ואישיות עקב הפחירה. אנו מנסים שיטות שונות, אם בטיפול קבוצתי או בטיפול פרטני. ההשקעה של המוסד בכך היא הרבה יותר גדולה מאשר בדמי מחיה לתקופה של מספר חדשים.

ה. זיידל: אני מבקש לחזור לנוסח של התקנה. החישוב של דמי מחיה ליום לפי החלק השלושים של דמי המחיה החדשיים יש בו קיפוח. בתקופה של חגים האלמנה תצא מפסידה. אני מציע להוציא את הסעיף הזה.

מר מ. לוי: אנו חייבים להגיע לחישוב יומי. רוב החדשים הם בני 31 יום. זהו חישוב שכני בלבד. לא יתכן שיהיה ערך שונה ליום בחודש זה או אחר.

מר ר. רוטר: איננו מנכים דמי מחיה אם יש הפסקה של כמה ימים בגלל חג ומועד. היא מקבלת דמי מחיה מתחילת הקורס עד סופו.

ה. זיידל: אני מקבל את ההסבר ומסיר את הצעתי.

מר מרינוב: זוהי מערכת הפועלת במקביל למערכת במשרד העבודה. הסכומים המשתלמים למרבית הנשים הנמצאות בהכשרה מקצועית במערכת של משרד העבודה הם יותר נמוכים מאלה המתחייבים משיעורים אלה.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו: ובאמת יש שם עיוות ואי-צדק, כי מביאים בחשבון שהבעל נמצא בבית. שנית, קיימת אפליה כי לאשה משלמים פחות מאשר לגבר. זו לא דוגמה טובה. זוהי מערכת אחרת. גם שם יש עיוות ועוול. לכן אין נשים רבות מבערכת ההכשרה המקצועית.

אנו עומדים על הבסיס הקיים. לפי התוספת הקודמת אלמנה עם יתום אחד קיבלה 200 לירות דמי מחיה, שהיוו 31% מהשכר הממוצע באותו זמן; אלמנה עם שני ילדים - 39%; אלמנה עם שלושה ילדים - 48%; אלמנה עם 4 ילדים - 55%; אלמנה עם 5 ילדים - 63%.

גב' י. בארי: אלמנה עם 5 או 6 ילדים יש לה ודאי ילדים בבית-ספר היכון או בצבא. תשלום של 63% מהשכר הממוצע אין לו מקום, כי זה לא תשלום עקב יציאה מהבית. זוהי תוספת שכר עבורה.

ח. שמעוני: מדוע היה מוצדק לשלם שיעור כזה בעבר?

גב' י. בארי: היא מקבלת סכומים עבור הילדים.

מר ר. רוטר: איננו יכולים לנתק את עצמנו מהשינויים שחלו לגבי התשלומים לילדים. ב-1971 שיעורי התשלומים עבור הילדים היו נמוכים וללא כל יחס לשיעורים היום. התשלומים עבור הילדים עלו במידה ניכרת. (ח. שמעוני: בגלל ההתייקרויות.) מסוף

כמה שילמו עבור ילדים ב-1971?

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו:

אלמנה עם 3-4 ילדים קיבלה בשנת 1970 עבור הילדים סכום של 48.50 ל"י; ב-1974 מהגידול בסכום קשור בהתייקרויות. הגדלנו פי 2.

מר ר. רוטר:

היא מקבלת 207 לירות. חלק ניכר את הקצבאות פי 4, והמחירים עלו פי 2.

אם בעלה היה שכיר וקיבל קיצבת ילדי עובדים, היא ממשיכה לקבל את הקצבה לאחר מותו.

מר מ. לוי:

מחצע לשלם לאלמנה עם 5 ילדים 31% מהשכר הממוצע במקום 63%. זוהי הצעה

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו:

לא הגיונית ולא אנושית.

אשה שתצא היום להכשרה מקצועית תקבל באופן יחסי בסך-הכל הרבה יותר ממה שקיבלה בעבר. אנו צריכים לראות את כלל השינויים שחלו במצבה של האלמנה.

גב' י. בארי:

לפי הגיון זה, יש לנכות מהקצבה את ההכנסה של אלמנה היוצאת לעבודה.

ח. שמעוני:

אלמנה הזקוקה להכשרה מקצועית היא משכבת העוני. מכשירים אותה לעבודה בתפירה או בתעשייה.

לא כל האלמנות הן משכבת העוני. ההכשרה וההסבה המקצועית מקיפות מקצועות שונים.

גב' י. בארי:

תמציאו לנו פרטים מי הן אלמנות אלה, מאיזה שכבות הן באות ומהם המקצועות

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו:

הנלמדים במסגרת ההכשרה המקצועית.

צריך לחת לה תמריץ לעשות את הצעד הראשון על-ידי כיסוי ההוצאות למעון והוצאות

ח. שמעוני:

אחרות.

האלמנה עושה חשבון כמה היא תשכר לאחר ההכשרה. התמריץ שלה לצאת להכשרה הוא

מר ד. מרינוב:

מה שיקרה לאחר הקורס ולא מה שיהיה בזמן ההכשרה.

אלמנה עם 5 ילדים צריכה לקבל אותו סכום כמו אלמנה עם 2 ילדים? הייתי מבין לו הייתם מציעים סכומים אלה לאלמנה עם יתום אחד או שני יתומים.

ח. שמעוני:

אלמנה עם ילד אחד יוצאת לעבודה. אלמנה עם 5 ילדים יוצאת לעבודה במקרים נדירים. אם יש לה ילדים מבוגרים, אין לה הוצאות מיוחדות הכרוכות בצאתה מהבית.

מר מ. לוי:

מספר הילדים מאפיין את השכבה או את רמת ההכנסה של האלמנה. אלמנות עם מספר ילדים גדול של ילדים אינן מנצלות את הזכות הזו ואינן משתתפות בהכשרה המקצועית מפני שאין בכך כל תמריץ.

ח. שמעוני:

הגישה העקרונית שלנו היא שאין להרע את התנאים בהשוואה למה שהיה בעבר.

ח. זינדל:

ההסברים ששמענו אינם משכנעים וההצעה איננה מספקת.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו:

האם אלמנות של נפגעי עבודה כלולות

בקטגוריה זו?

התשובה היא חיובית. התקנות מתייחסות
לפרקים ב' ו-ג' לחוק.

מר ר. רוטר:

אולי כדאי לשמוע מהי דעתה של הוועדה.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו: הדעה היא שעלינו להיות צמודים לשיעורים
הקודמים. אני מוכנה שלא נגיע ל-63%
לגבי אלמנה עם 5 ילדים אלא נקבע קטגוריה של אלמנה עם 4 ילדים ויותר.

ח. שמעוני: צריך לשמור על השיעור הקיים כאשר מדובר
על אלמנה עם יותר ילדים. אני מוכן
ללכת לקראת שיעור יוחר נמוך לגבי אלמנה עם ילד אחד או שני ילדים. אני
יודע מאיזו שכבה באה אלמנה שיש לה 4 ילדים ויותר.

מר ר. רוטר: אני מבין שההצעה היא שהשיעורים ינועו
בין 25% - 50% מהשכר הממוצע.

גב' י. בארי: דווקא אלמנה בגיל צעיר יוחר קל להכניס
למסגרת העבודה. לה יש יותר סיכויים להשתלב
במערך העבודה.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו: אני מציעה לשמור על השיעורים הקיימים
ולומר כי אלמנה עם 4 ילדים ויותר תקבל
55%.

מר ר. רוטר: 25% לאלמנה עם יתום אחד, 35% לאלמנה עם
2 ילדים, ו-50% לאלמנה עם 3 ילדים ויותר.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו: אנו יכולים להתאחד על ההצעה הבאה:

אלמנה עם יתום אחד - 30%; אלמנה
עם שני יתומים - 35%; אלמנה עם 3 יתומים - 40%; ואלמנה עם 4 יתומים
ויותר - 50%.

ההצעה נתקבלה

מר מ. לוי: בתקנה 2, תיקון תקנה 8, אנו מוסיפים גם
את השתתפות המוסד בהוצאות הנסיעה למקום
ההכשרה המקצועית וממנו.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו: אני מציעה לומר: הוצאות הנסיעה הכרוכות
במתן ההכשרה המקצועית, לפי התעריף המקובל
בחבורה הציבורית.

הנוסח המתוקן - נתקבל.

מר מ. לוי: בתקנה 3, תיקון תקנה 9, יש תיקון נוסח.

תקנה 4 באה להחליף את תקנה 10. היות והצמדנו
זאת לשנת הלימודים, אנו אומרים מהי התקופה שעבורה משתלמים דמי המחיה,
שזוהי שנת הלימודים המוכרת, לפי תכנית הלימודים. אנו מוסיפים את השינויים
שחלו מ-1 באפריל שלכל שנה עד 1 בספטמבר, וזאת בנוסף למה שאמרנו
בפיסקה (ב) ששיעור דמי המחיה הוא 9% מהשכר הממוצע.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו: מדוע אתם מביאים בחשבון את השינויים
שחלו רק בחמשת החדשים שקדמו ל-1 בספטמבר?
מהם היחרונות הנובעים מכך?

מר מ. לוי: התאריך של 1 באפריל משקף את השכר הממוצע.
זוהי נקודת ההתחלה. יתכן שעד 1 בספטמבר
חלו שינויים. אנו רוצים להביא בחשבון את השינויים שחלו עד אז.

מר ר. רוטר:
בלשון המספרים, אם היינו נוהגים לפי לשון התקנה הקיימת היינו צריכים לשלם מ-1 בספטמבר סכום של 115 לירות לילד שהוא במסגרת לימודים תיכוניים, וזאת לפי חישוב של 9% מהשכר הממוצע ב-1 באפריל 1974. אם מוסיפים לכך את תוספת היוקר של יולי - לפי הנוסח המוצע על ידנו - עולה הסכום ל-130 לירות.

ה. זילדל:
אם בחודש ינואר תשולם תוספת-יוקר, לא תביאו אותה בחשבון? מדוע לא נאמר: או כל תשלום אחר, בהתאם להחלטת המוסדות המוסמכים?

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו: מדוע רק חמשה חדשים? זוהי הרעה ולא הטבה.

מר ר. רוטר:
הוועדה לא החילה את סעיף 11(ג) על אותם 9%. כאן מוצע להחילו.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו: איברנו ברוח זו. אז לא היינו ערים כל-כך לענין. עכשיו אנו ערים לזה.

מר ר. רוטר:
ההצעה שהביאה הממשלה היתה על שיעור של 7% מהשכר הממוצע. אחד הנימוקים של הוועדה להגדלת השיעור היה שהסכום נקבע אחת לשנה. אחרי ויכוחים די סוערים העלינו את השיעור מ-7% ל-9%. לאחר ההתייקרויות וקצב האינפלציה ראינו שהענין מכביד. כך חשבנו שחייבים להביא בחשבון את תוספת-היוקר ביולי - וזה בלבד עד 1 בספטמבר סכום של 15 לירות לחודש. עכשיו מעוררים חברי-הכנסת את השאלה מדוע לעצור ב-1 בספטמבר.

אני מבקש להבהיר כי מבחינה מינהלית אנו עובדים בתכנית מחשב הסובלת עדכון שנתי. לכן הצענו לעדכן עד 1 בספטמבר, עד הרגע האחרון, ואת התוספות האחרות להביא בחשבון בשנת הלימודים הבאה, ולא להתחיל לחלק את שנת הלימודים לפי המאורעות הלכלכליים ולעדכן את גובה הסכום. אנו עומדים בפני מגבלה אדמיניסטרטיבית רצינית, ואינני יודע אם נוכל לבצע זאת.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו: עקרונית אין לעשות אבחנה בין התשלום הזה לבין יתר הגימלאות באשר להחלת סעיף 11(ג).
אם את קצבות הילדים הצמדנו לסעיף 11(ג), על אחת כמה וכמה שיש לעשות זאת לגבי דמי המחיה. הביצוע האדמיניסטרטיבי מסור לשיקולכם. תחשבו ותמצאו דרך איך לבצע זאת.

מר מ. לוי:
בימים אלה מטילים על המוסד משימות הרבה יותר קשות ונכבדות. כיוון שמתגלה קושי בביצוע, אני מציע שהוועדה תרשום לפניה כהחלטה שלקראת השנה הבאה נדון בבעיה בהיקפה הכולל.

ה. זילדל:
ב-1 בינואר תשחלם תוספת יוקר. זוהי בעיה קונקרטית.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו: ביולי 1973 התפשרנו על השיעור של 9%. אנו יודעים שההוצאות הכרוכות בלימודיו של ילד הן גבוהות; אפילו אם אלמנה משוחררת לעתים משכר לימוד, יש הוצאות נוספות. אני מציעה שנגדיל את השיעור מעל ל-9% מהשכר הממוצע.

מר ר. רוטר:
השיעור של 9% צמוד לשכר הממוצע. קבענו זאת רק ביוני אשתקד.

היום הם מקבלים 130 לירות, 115 לירות פלוס ההתייקרות. בשנת הלימודים הקודמת שילמנו 90 לירות. זוהי תוספת נכבדה. עם הגידול בשכר הממוצע עולה הסכום. הבאנו בחשבון את תוספת היוקר של יולי.

אני מבקש לקבל את ההצעה של מר לויך שבשלב זה תאשר הוועדה את הנוסח המוצע כדי שנוכל לפעול ולשלם את הסכום המוגדל של 130 לירות. אנו מקבלים על עצמנו לבדוק מה ניתן לעשות במסגרת המוסד כדי להביא בחשבון תוספת החלות גם החל מ-1 בספטמבר, תוך שנת הלימודים. תוך מספר שבועות נגיש הצעה. בסדר עדיפות גבוה נמצאים עניינים נכבדים כמו תיקונים בקצבאות זקנה וילדים. אני מקווה שנוכל להביא לוועדה חשובה חיובית, אבל איננו יכולים ליטול על עצמנו התחייבות בלי בדיקה של ענין הביצוע עם חברים במוסד. אני מבקש שהוועדה תאשר בשלב זה את ההצעה כאשר אנו מתחייבים להכין את הנושא לדיון לקראת ינואר. אני מקבל על עצמי לבדוק את הענין תוך החדשים נובמבר-דצמבר, בדיקה אם אנו מסוגלים ליטול על עצמנו את העול הנוסף של עבודה הקשורה בעדכון דמי המחיה בשיעור של 9% מהשכר הממוצע לפי סעיף 11(ג) גם אחרי 1 בספטמבר. הענין יהיה אקטואלי לקראת סוף ינואר, כי לביצוע נצטרך להגיע בראשית פברואר. עד אז נבדוק את הענין ונראה מה אנו מסוגלים לעשות. אחרת אתם משאירים אותנו חשופים בלי יכולת לשלם את הסכום של 130 לירות בחדשים הראשונים לשנת הלימודים.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו: לאחר אישור התקנות אינני יודעת אם יובא לאישור השינוי ומתי.

מר ר. רוטר: קיים מעקב גם של הוועדה וגם של המוסד.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו: מדוע לגבי יתר הנושאים אפשר לעשות חישובים לאורך כל השנה ובמקרה זה לא?

מר מ. לויך: אפשר לקבוע כאן הוראת מעבר האומרת, כי לשיעור דמי המחיה לקראת 1 בספטמבר 1974 יתווספו ההגדלות כתוצאה מתשלום פיצוי כמשמעותו בסעיף 11(ג) לחוק שחלו בחמש החדשים שקדמו בתכוף ל-1 בספטמבר 1974.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו: כהוראת קבע ייאמר בתקנה: פיצוי כמשמעותו בסעיף 11(ג). זו תהיה הנורמה. כהוראת מעבר תביאו בחשבון את הפיצוי בחדשים אלה.

מר ר. רוטר: אני מבין שההצעה פיצוי תיקונים לפי סעיף 11(ג) יחולו גם תוך שנת הלימודים תתחיל לפעול בשנת הלימודים הבאה. אני מוכן להסכים לסדר הזה. זה יחייב אותנו להיערך לקראת 1 בספטמבר 1975.

גב' י. בארי: נבדוק גם את שאלת ההחלטה של התקנה, ונביא חשובה לישיבה הבאה.

מר ר. רוטר: לשנת הלימודים השוטפת נשאר הנוסח המוצע.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו: אני מוכנה להסכים שהתקנה תהיה בתוקף עד 31 באוגוסט 1975.

ח. שמעוני: הוויכוח היה לגבי התוספות של ינואר 1975. ההצעה של מר רוטר יותר טובה, כי היא פותחת פתח לתקווה כי הפיצוי ישתלם בשנת הלימודים הנוכחית, בעוד שלפי הצעת היושבת-ראש לא יהיה פיצוי במהלך שנת הלימודים.

מר ר. רוטר: זה פוטר אותנו מאמץ לגבי שנת לימודים קודמת ונותן לנו זמן להיערך לקראת שנת הלימודים הבאה.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו: נקבל איפוא את ההצעה הראשונה, שתוקף של התקנות עד 31 בדצמבר 1974.

מר ר. רוטר: אולי תתנו בנו אמן כאשר אנו מתחייבים להביא זאת לדיון עד סוף דצמבר.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו: הוועדה רושמה לפניה את ההודעה של נציגי המוסד לביטוח לאומי כי לקראת ינואר 1975 יועלה הנושא מחדש לדיון. המוסד יבדוק את האפשרות להגדיל את השלומי דמי המחיה ליתומים לפי סעיף 11(ג) גם חוך שנת הלימודים כולה ולא רק בחמשת החדשים שקדמו ל-1 בספטמבר. תוצאות הבדיקה יובאו לדיון בוועדה לקראת חודש ינואר.

מה דין השיעור של 9%?

נבדוק גם את הנושא הזה.

גב' י. בארי:

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו: הבדיקה תיעשה גם לגבי השיעור של 9%.

הוחלט: החלפת תקנה 10 על סעיפי המשנה שלה תובא לדיון מחדש בוועדת העבודה לקראת חודש ינואר 1975.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו: אני מודה לכם ונועלת את הישיבה.

(הישיבה ננעלה בשעה 12.25)